

ישיבת הקיבוץ הדתי - עין צורים

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

סנהדרין פרק שלישי - דף מספר 12

בס"ד, כ"א באדר ראשון תש"ס.

עד זומם - ממתי נפסל?

א. הסוגייה

1. סנהדרין כו: "איתמר עד זומם... ביע"ל קג"ם".
2. לסוגייה יש מקבילה בב"ק עב: היכן לדעתך המיקום המקורי?
3. הפרד בין הסוגייה האמוראית הגרעינית ובין דברי הסתמא בסוגייה.
4. איזו עמדה פשוטה יותר - אביי או רבא?
5. "איכא דאמרי":
 - שים לב להבדל בין 2 הלישנות ברבא מבחינת הפער העקרוני בינו ובין אביי.
 - "פסידא דלקוחות" - חפש היכן עוד מופיע הביטוי בש"ס בפי אמורא.
 - כיצד נוצרו שתי הלישנות? עיין במאמרו של מ' כהנא בתרביץ ס"ב עמ' 262 הע' 131.

ב. עד זומם - רקע

1. דברים י"ט, טו-כא, וברמב"ן לפסוק י"ח.
2. הגדרת החילוק בין הזמה ובין הכחשה - רמב"ם הלכות עדות פי"ח הל' א-ג', ו', ח'.
3. חשוב היטב, מדוע יש למערכת המשפטית צורך בגזירת כתוב זו? בתשובתך קח בחשבון את ההלכה ש'עדות שאי אתה יכול להזימה' אינה עדות.
4. חשוב היטב על עונשו המיוחד של עד זומם - "כאשר זמם". האם עונש זה מעוגן במערכת הענישה הרגילה? (להרחבה - רמב"ן על התורה דברים י"ט, טו).
5. רמב"ם הלכות עדות פ"כ ה"ד ובהשגת הראב"ד.
6. שים לב לפסוק כ', ועיין ברמב"ן על התורה דברים כ"א, יח, "ועל הכלל... ליסר הנשארים".
7. להרחבה - הפרשה פותחת בפסול עד אחד. האם יש זיקה בין פסול זה ובין הזמה?

ג. עד זומם - ממתי נפסל?

1. שיטת אביי:
 - מה פוסל עד זומם לעדות?
 - להרחבה - מה סובר אביי ביחס להסברי רבא? דיון בקובץ שיעורים לב"ק סימן מג.
2. "עד זומם חידוש הוא":
 - ביאור הביטוי - עיין ברמב"ם הלכות עדות פי"ח ה"ג. כיצד הוא הבין את המונח? האם לרמב"ן עה"ת (לעיל) יש הבנה אחרת בהבנת 'חידוש' או שלדבריו אינו חידוש?
 - להרחבה - האמנם?
- * מה הדין בעדות מוכחשת? דיון בתד"ה אין לך בו
- * דברי הרמב"ן הנ"ל (להרחבה - מרחשת ח"א, קונטרס הזמה סי' א' אות ו').
- * מיגו:
- * ב"ק עב: תוד"ה אין לך, "ואם תאמר ולמה הוי חידוש... ואין להאריך כאן".
- * חידושי הרמב"ן לכתובות יט: בתוך ד"ה פסולי עדות, "ואיכא דקשיא להו... תורה בכך".
- להסבר זה, מה פוסל עד זומם?
3. בכדי לחדד את הבנת הפוסל השתמש בהבנה היסודית של עד זומם (לעיל ב'). לזה יש להוסיף רמב"ם הלכות עדות פ"י ה"ד; שם פי"א ה"ו.
4. להרחבה - על הנוסח בביאור הנפקות בעג. יש דיון בשו"ת ספר הישר לר"ת, סימנים סד: א; סה: א; סו: א (מקבילה בספר הישר חלק החידושים, מה' שלזינגר סימן תקמח).